የሰ/መ/ቁ. 54839

ጥቅምት 30 ቀን 2003 ዓ.ም

ዳኞች፡- ተገኔ ጌታነህ

ሐጐስ ወልዱ

ብርሃኑ አመነው

አልማው ወሌ

ዓሊ መሐመድ

አመልካች ፡- አቶ ኢምራን ጉደሣ አብዲ ጠበቃ ገዛኸኝ ፍቅሬ ቀረቡ

ተጠሪ ፡- የፌዴራል ዐቃቤ ሕግ አልቀረቡም፡፡

መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል፡፡

<u>ፍ ር ድ</u>

ጉዳዩ የቀረበው አመልካች የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤትና የጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት የሰጡት ፍርድ መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ስለሆነ በሰበር ታይቶ ይታረምልኝ በማለት ስላመለከቱ ነው፡፡

የክርክሩ መሠረታዊ ነጥቦች የፌዴራል ዐ/ሕግ በአመልካች ላይ ያቀረባቸው ሁለት የወንጀል ክሶች ናቸው፡፡ ዐቃቤሕግ አመልካች በወንጀል ህግ አንቀጽ 598(2) የተመለከተውን በመተላለፍ ሴቶችን ወደ ውጭ ለመላክ የሚያስችል ህጋዊ ፈቃድ ሳይኖረው ሰኔ 22 ቀን 2001 ዓ.ም በአዲስ አበባ ከተማ የካ ክፍለ ከተማ ቀበሌ 03/02 ክልል ውስጥ ወ/ሮ መቅደስ ንጉሴን ኩዌት ከሚባል ሀገር በሠራተኝነት እልክሻለሁ ብሎ ብር 2000 /ሁለት ሺ ህ ብር/ ተቀብሎ ልኳት በሣምንት አንድ ቀን ጽዳት ትሠሪያለሽ ተብላ ከተቀጠረች በኂላ ሥራው በጣም ስለከበዳት ወደ አገሯ ለመመለስ ስትጠይቅ ሁለት ወር ከአስር ቀን የነፃነት መብቷ በአንድ ክፍል ውስጥ በመገደብ ሰብዓዊ ክብር አጥታ ለከፍተኛ እንግልት የተዳረገች በመሆኗ ዜጐችን ያለ ፈቃድ ወደ ውጭ የመላክ ወንጀል ፈጽሟል፡፡

እንደዚሁም በሥር ፍርድ ቤት ሁለተኛ ተከሳሽ ከነበረው ሰው ጋር በመሆን በወንጀል ሕግ አንቀጽ 32(1)ሀ እና አንቀጽ 692(1) የተመለከተውን በመተላለፍ በአዲስ አበባ ከተማ ቂርቆስ ክፍለ ከተማ ከከፈተው ጽ/ቤቱ ውስጥ እነ ሀያት መሐመድ የተባሉትን አስራ ሁለት የግል ተበዳዮች ብር 6000 እስከ 6500 ብር ኩዌት ዱባይና ሣውዲአርቢያ እልካችዋለሁ በማለት ሀሰተኛውን ነገር እውነት አስመስለው ገንዘብ ተቀብለው የወሰዱና የግል ተበዳዮችን ያልላካቸው በመሆኑ የማታለል ወንጀል ፈጽመዋል በማለት ክስ አቀርቧል፡፡

አመልካች የተለያዩ የክስ መቃወሚያዎችን አቅርቦ የሥር ፍርድ ቤት ውድቅ ያደረገበት ሲሆን በሁለቱም ክሶች ወንጀሉን አልፈፀምኩም ጥፋተኛ አይደለሁም በማለት ተከራክሯል፡፡ ተጠሪ

አንደኛውን ክስ ለማስረዳት የግል ተበዳይን ለምስክርነት አስቀርቦ ያስመሰከረ ሲሆን በክሱ የተጠቀሰውን ገንዘብ በመቀበል አመልካችን ወደ ኩዌት አገር እንደላካትና እና አመልካች ከነገሯት በላይ የከበደ ሥር እንድትሰራ ስለተደረገች ይህንኑ ለአመልካች መናገሯን በኋላም መሐመድ ሩዜን የሚባል ኤጀንሲ 475 ዶላር ደመወዟን ቀምቶ ሁለት ወር ከአስር ቀን በአንድ ክፍል እንድትቆይ እንዳደረጋትና ነፃነቷን እንዲገደባት በመጨረሻ ቡታ ጋር አፈነዳለሁ ብላ ቢላ ይዛ በመጋበዟ ወደ አገሯ አሳፍረው እንደላኳት የመሠከረች ሲሆን ሌሎች ሁለት ምስክሮች የምስክሯን ቃል የሚያጠናክር የምስክርነት ቃል እንደሰጡ ከሥርፍርድ ቤት ውሳኔ ተገንዝበናል፡፡ ተጠሪ ሁለተኛውን ክስ ለማስረዳት አስራ አንድ ምስክሮችን አቅርቦ ያሰማ መሆኑንና ምስክሮቹም የግል ተበዳዮች እንደሆኑ አመልካችና በሥር ሁለተኛ ተከሳሽ የነበረው የማነ ወይም አሚር ገብረማርያም እያንዳንዳቸው ዱባይ ሣውዲአረቢያ ኩዊት እንልካችኋለን በማለት ብር 6000 እስከ 6500 የተቀበላቸው መሆኑን መሥክረዋል፡፡ አመልካች የመከላከያ ማስረጃ እንዲያቀርብ የሥር ፍርድ ቤት በሰጠውብይን መሠረት አንደኛውን ክስ በተመለከተ በህግ በተሰጠኝ ፈቃድ ትኬት ቆርጬ ከመስጠት ውጪ የግል ተበዳይን ወደ ውጭ አልላኩም በሁለተኛው ክስ የተመለከተውን ተግባርም ያልፈፀምኩ ስለመሆኔ ያስረዳልኛል በማለት የመከላከያ ምስክሮችን አቅርቦ አሰምቷል፡፡

የሥር ፍርድ ቤት የግራ ቀኙን ክርክር ከሰማና ማስረጃቸውን ከመዘነ በኋላ ተጠሪ በአመልካች ላይ ያቀረበውን ሁለት ክሶች የተጠቀሰውን የወንጀል ተግባር አመልካች የፈፀመ መሆኑን በበቂ ማስረጃ አስረድቷል፡፡ የአመልካች የመከላከያ ማስረጃ ታዓማኒነት የሌለውና የተጠሪን ክስ የሚያስተባብል አይደለም በማለት አመልካች የወንጀል ህግ አንቀጽ 598(2) እና አንቀጽ 692(1) የተመለከተውን በመተላለፍ ወንጀል የፈፀመ ጥፋተኛ ነው በማለት በአስራ ሁለት ዓመት ጽኑ እስራትና በብር 17,000 /አሥራ ሰባት ሺህ ብር/ እንዲቀጣ ፍርድ ሰጥቷል፡፡

አመልካች በዚህ ፍርድ ቅር በመሰኘት ይግባኝ ለጠቅላይ ፍርድ ቤት አቅርቧል፡፡ የጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት የከፍተኛው ፍርድ ቤት ውሣኔ ጉድለት የሌለበት ነው በማለት ይግባኙን ሣይቀበለው ቀርቷል፡፡ አመልካች ሚያዚያ 1 ቀን 2002 ዓ.ም በተፃፈ አቤቱታ የከፍተኛው ፍርድ ቤት ተጠሪ ላቀረበብኝ አንደኛ የወንጀል ክስ በአስር ዓመት ጽኑ እሥራት እንዲቀጣ ወስኖብኛል፡፡ የከፍተኛው ፍርድ ቤት በወንጀል ህግ ቁጥር 598(2) የተመለከተውን በመተላለፍ ጥፋት ፈጽሟል በማለት የሰጠው የጥፋተኛነት ውሣኔ መሠረታዊ የሕግ ስህተተ አለበት፡፡ ምክንያቱም የግል ተበዳይ በህይወት ወይም በአካሏ ላይ የደረሰባት ጉዳት ያለ ስለመሆኑ በሰጣቸው የምስክርነት ቃል አልገለፀችም አየር በማይገባበትም ቤት ተቆልፌ ነበር ያለችውም ስልክ እየደወለች ዘመዶቿን ታገኝ የነበረ በመሆኑ በህጉ ድንጋጌ የተገለፀውን ፍሬ ጉዳይ ያልተሟላ መሆኑን ያሣያል፡፡ ስለዚህ በወንጀል ህግ አንቀጽ 598(1) ጥፋተኛ መባል ሲገባኝ በፍሬጉዳይ ደረጃ ባልተረጋገጠበት ሁኔታ በወንጀል ህግ አንቀጽ 598(2) ጥፋተኛ ተብዬ የተጣለብኝ ቅጣት መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ስለሆነ በሰበር ታይቶ እንዲታረምልኝ በማለት አመልክቷል፡፡ ተጠሪ በበኩሉ የግል ተበዳይ ለሰባ ቀናት በውጪ አገር ሰብዓዊ ክብሯ ተጥሶ በአንድ ክፍል ውስጥ ተቆልፎባት የቆየች መሆኑን የመሰከረች በመሆኑ በወንጀል ሕግ አንቀጽ 598(2) የተመለከተው ሁኔታ ተሟልቷል ስለዚህ የአመልካች ክርክር የህግ ድጋፍ የለውም በማለት መልስ ሰጥቷል፡፡

ከሥር የክርክሩ አመጣጥና በሰበር የቀረበው ክርክር ከላይ የተገለፀው ሲሆን እኛም ጉዳዩን መርምረናል፡፡ ጉዳዩን እንደመረመርነው የከፍተኛው ፍርድ ቤት አመልካች የወንጀል ህግ አንቀጽ 598(2)ን የተላለፈ ጥፋተኛ ነው በማለት የሰጠው የጥፋተኛነት ውሳኔ በአግባቡ ነው ወይስ አይደለም የሚለውን ነጥብ ለማጣራት መዝገቡ ለሰበር ችሎት የቀረበ መሆኑን ተገንዝበናል፡፡ በፍሬ

ጉዳይ ደረጃ አመልካች የተጠሪ አንደኛ ምስክርና የግል ተበዳይ የሆነችው ወ/ሮ መቅደስ ንጉሴ ፈቃድ ሣይኖረው ለቤት ሠራተኛነት ወደ ኩዌት የላከ መሆኑን የግል ተበዳይ ኩዌት ሄዳ ሥራ ከጀመረች በኋላ አሠሪዎቿ ከባድ ሥራ ያለእረፍት እንድትሠራ ያስገደዷት መሆኑን በመጨረሻም ሥራውን ለቅቃ ስትወጣ መሀመድ ሩሄን የሚባል ኤጀንሲ የወር ደመወዟን 475 ዶላር በመውሰድ በቂ አየርና ምግብ ልታገኝ በማትችልበት ሁኔታ ለሁለት ወር ከአስር ቀን ነፃነትና መብቷን በመገደብ በአንድ ክፍል ውስጥ እንድትቀመጥ አስገድዷት መሆኑንና በመጨረሻም ከዚህ ክፍል እንድትወጣ የማይፈቀድላት ከሆነ ስሊንደር እንደምታፈነዳ ቢላ ይዛ ስትናገር ወደ አገሯ የላኳት መሆኑን በሥር ፍርድ ቤት ተረጋግጧል፡፡ ይህ ፍሬ ጉዳይ የማጣራትና ማስረጃ የመመዘን ሥልጣን ባላቸው ፍርድ ቤቶች የተረጋገጠ ፍሬጉዳይ በየትኛው የወንጀል ህግ ድንጋጌ በሀላፊነት እንደሚያስጠይቅ ለመወሰን አግባብነት ያላቸውን የወንጀል ሕግ ድንጋጌዎች ይዘት መመርመር ያስፈልጋል፡፡

እኛም ለጉዳዩ አግባብነት ያላቸውን የወንጀል ሕግ አንቀጽ 598 ድንጋጌዎች መርምረናል፡፡ ማንም ሰው ፈቃድ ሣይኖረው ወይም በማናቸውም ሌላ ህግ ወጥ መንገድ ኢትዮጵጳያዊ ዜጋን ለሥራ ወደ ውጪ አገር የላከ እንደሆነ ከአምስት ዓመት እስከ አስር ዓመት ሊደረስ በሚችል ጽኑ እሥራት እና ከሀያ አምስት ሺህ ብር በማይበልጥ መቀጮ እንደሚቀጣ" የወንጀል ህግ አንቀጽ 598 ንዑስ አንቀጽ 1 ይደነግጋል፡፡ በዚህ ድንጋጌ አንድ ሰው ጥፋተኛነህ ተብሎ የሚቀጣው በወንጀል ሕጉ አንቀጽ 598 ንዑስ አንቀጽ 2 ከተዘረዘሩት የማክበጃ ምክንያት አንደኛው ያልተሟላ ሲሆን መሆኑን ከህጉ ድንጋጌ አንቀጽና ይዘት ለመረዳት ይቻላል፡፡

ሆኖም አንድ ሰው ፈቃድ ሣይኖረው ወይም በማናቸውም ህገ ወጥ መንገድ ወደ ውጭ አገር የላካት ኢትዮጵያዊት ሰብአዊ መብቷ በህይወቷ ወይም በአካሏ ላይ ጉዳት የደረሰባት እንደሆነ ቅጣቱ ከአምስት ዓመት ጽኑ እሥራት እስከ ሀያ አመት የሚደርስ ጽኑ እሥራትና ከሀምሣ ሺ ብር የማይበልጥ መቀጮ እንደሚሆን የወንጀል ህጉ አንቀጽ 598 ንዑስ አንቀጽ 2 ይደነግጋል፡፡ አመልካች የግል ተበዳይዋ በአካሏ ወይም በህይወቷ ላይ የደረሰባት ጉዳት ስለሌለ በወንጀል ሕግ አንቀጽ 598 ንዑስ አንቀጽ 2 ጥፋተኛ መባሌ የህግ ስህተት አለበት በማለት ይከራከራል፡፡ ሆኖም የወንጀል ህግ አንቀጽ 598 ንዑስ አንቀጽ 2 የተላከችው "ኢትዮጵየዊት የሰብአዊ መብቷ በህይወቷ ወይም በአካሏ ላይ ጉዳት የደረሰባት እንደሆነ" በሚል መንገድ የተደነገገ ሲሆን አጥፊው በዚህ የህግ ድንጋጌ ጥፋተኛ ነው ተብሎ ፍርድ የሚሰጠው የተላከችው ኢትዮጵያዊት በሰብአዊ መብቷ መደፈር ደርሶባት እንደሆነ ወይም በህይወቷ ላይ ጉዳት የማድረሥ መከራ ተደርጐ እንደሆነ ወይም በህይወቷ ላይ ጉዳት ደርሶባት እንደሆነ ወይም በአካሏ ላይ ጉዳት የማድረስ የሙከራ ወንጀል ተፈጽሞባት ወይም በአካሏ ላይ ጉዳት ደርሶባት እንደሆነ መሆኑን ከህጉ ድንጋጌ ይዘትና አቀራረጽ ለመገንዘብ ይቻላል፡፡

በወንጀል ሕግ አንቀጽ 598 ንዑስ አንቀጽ 2 አንድ ሰው በሀላፊነት የሚጠይቀው ከላይ ከተዘረዘሩት አንደኛው ወደ ውጭ በላካት ኢትዮጵያዊት ላይ መፈፀሙ የተረጋገጠ እንደሆነ ነው፡፡ ከዚህ አንፃር ስናየው የግል ተበዳይ የሆነችው አንደኛ የተጠሪ ምስክር መሐመድ ሩሄን በሚባል ኤጀንሲ በአንድ ክፍል ውስጥ ታግታና የነፃነትና የመንቀሣቀሥ መብቷ ተገድቦ ለሰባ ቀናት የቆየች መሆኑና በዚህም ወቅት ከፍተኛ የሆነ የሥነ ልቦናና የአካል መጎሳቆል ጉዳት ደርሶባት የነበረ መሆኑን ፍሬ ጉዳይ የማጣራት ሥልጣን ባላቸው ፍርድ ቤቶች ተረጋግጧል፡፡ ስለሆነም የግል ተበዳይ በህይወቷ ወይም በአካሏ ላይ ጉዳት የማድረስ ሙከራ ያልተፈፀመባት ወይም ጉዳት ያልደረሰባት ቢሆንም በነፃነት የመንቀሣቀሥና ወደ አገር የመመለስ መብቷ በአንድ የንግድ ድርጅት

ለሰባ ቀናት ያህል ተገድቦ በአንድ ጠባብ ክፍል ውስጥ እንድትቆይ የተገደደችና ሰብአዊ መብቷ የተጣሰ መሆኑ ስለተረጋገጠ የከፍተኛው ፍርድ ቤትና የጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት አመልካች ተጠሪ ባቀረበው አንደኛ ክስ የተጠቀሰውን የወንጀል ህግ አንቀጽ 598 ንዑስ አንቀጽ 2 በመተላለፍ ወንጀል የፈፀመ ጥፋተኛ ነው በማለት የሰጡት ፍርድና የቅጣት ውሣኔ መሠረታዊ የህግ ስህተት የለበትም በማለት ወስነናል፡፡

<u>ው ሳ ኔ</u>

1. የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤትና የጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት የሰጡት ውሣኔ በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ ሥርዓት ሕግ ቁጥር 195 (2(-2) መሠረት ፀንቷል፡፡
2. ፍርድ የፀና መሆኑን በማወቅ ተከታትሎ እንዲየስፈጽም ለማረሚያ ቤት ይፃፍ፡፡

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ፀ/መ